

Bielińska-Gardziel, Iwona

"Stereotypy w języku i w kulturze", red.
Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska,
Sebastian Wasiuta, Lublin 2009 :
[recenzja]

Etnolingwistyka 21, 364

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

charakterem narodowym". Zarówno w głównym haśle *Polska*, jak i w licznych artykułach biograficznych poświęconych znanym Polakom, autorzy artykułów skupiali się zwłaszcza na dwóch naczelnych rysach polskiego charakteru narodowego: patriotyzmie oraz „umiłowaniu form i pozorów”, co w rezultacie doprowadziło do wykształcenia się dwóch stereotypów: „szlachetnego Polaka” – patrioty oraz „Francuza Północy” (rozdz. IV). W rozdziale V Autorka przedstawia obraz polskiej kultury, w tym wizerunek literatury polskiej i polskich osiągnięć cywilizacyjnych. W podsumowaniu wskazuje elementy obrazu Polski – niezmiennie i ulegające przemianom oraz funkcje, jakie pełniły one w niemieckiej przestrzeni publicznej.

MG

Stereotypy w języku i w kulturze, red. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Sebastian Wasiuta, Lublin: Polihymnia, 2009, 248 s.

Książka jest kolejnym tomem z serii *Humanista wobec tradycji i współczesności*; składa się z 18 metodologicznie spójnych tekstów młodych autorów – studentów i doktorantów, których zainteresowania naukowe koncentrują się wokół pojęcia stereotypu. Tom otwiera tekst teoretyczny, będący przeglądem dotychczasowych badań nad stereotypem – autor (Sebastian Wasiuta) szczególnie uwagę poświęca semantycznemu ujęciu stereotypu, przyjętemu w środowisku lubelskiej etnolingwistyki; omawia kluczowe dla niej pojęcia, m.in. definicji kognitywnej i profilowania. W pozostałych tekstach skupiono się przede wszystkim na analizie materiału badawczego, obejmującego różne typy danych (zaczernięte m.in. ze słowników języka polskiego czy pozyskane przy zastosowaniu badań eksperymentalnych). Młodzi naukowcy sytuują swoje poszukiwania badawcze na różnych polach, m.in. dyskursu publicznego, szeroko pojętej komunikacji społecznej, literatury czy kultury ludowej. Pojęciami ze sfery polityki zajęli się Anna Niderla, która skonfrontowała obraz *opozycji* w dyskursie politycznym z grudnia 1981 z jej obrazem we współczesnych tekstach prasowych, i Przemysław Kaliszuk, który zrekonstruował obrazy *polityka* i *polityki*, funkcjonujące we współczesnej polszczyźnie. Problematyce stereotypów etnicznych poświęcono 4 teksty: różnice w sposobie postrzegania *Ukraińca* przez studentów wschodniej i zachodniej Polski pokazała Ewa Paclawska; Anna Kokot zbadała, czy stereotypy *Francuza* i *Francuzki* różnią się między sobą i w jakim zakresie. Jako podstawa rozważań nad naturą stereotypów grup społecznych i narodowościowych posłużył Ewie Urbaniec film *Francuski numer*, natomiast Monika Baran, opierając się na przykładach z literatury XIX wieku, pokazała, w jaki sposób Polacy postrzegali *Żyda*, jakie czynniki wpływały na to, że był traktowany jako *obcy*. Stereotypom związanym z pcią poświęciła uwagę Agnieszka Kulisz, która zrekonstruowała na podstawie odpowiedzi ankietowych współczesny obraz *mężczyzny* (z rozpodobnieniem na auto- i heterostereotyp), a także Anna Boruch, która porównała dwa modele kobiecości w oparciu o literackie postacie Izabeli Łęckiej i Justyny Orzełskiej. System wartości kobiety kreowanej przez czasopisma „Glamour” i „Cosmopolitan” pokazała Emilia Wronka. Osobny blok stanowią prace poświęcone stereotypom, będącym elementami ludowego obrazu świata: *masła* (Ksienia Piankova), *ziół* (Agata Bielak, Waleria Kołosowa), *topielca* (Aneta Brzozowska), *okna* (Agnieszka Kościuk), *dziecka* (Katarzyna Klauzinska). Rozważania nad źródłem i przeobrażeniami stereotypu potwora i ofiary w horrorze podjął Krzysztof Więckowski. Tom zamyka rozprawa Lilyi Potapenko, prezentująca możliwość dotarcia do sposobu myślenia autora poprzez analizę tekstu.

IBG